શ્રી ગણેશાયનમઃ

માલવિકા-અગ્નિમિત્ર

નાટકનાં ગાયનો.

રચનાર અને છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

વીઠલદાસ હેમજીભાઈ ભાવનગરવાળા

શ્રી વિજય નૌતમ નાટક સમાજના માલીક.

ઠે. બંદરરોડ પારસી થીએટર. મુ. કરાંચી.

ધી માર્તંડ મુદ્રાલય પ્રેસમાં પટેલ. ભીખાભાઈ છગનલાલે

છાપ્યા. ઠે. રતનપોળમા મરચીપોળ—અમદાવાદ.

આવૃતી ૨ જી. પ્રત ૨૦૦૦

સંવત ૧૯૭૪ સને ૧૯૧૮

કીંમત ૦-૨-૦

અમારે મુંબઈ સરકારની

લેબોરેટરીમાં વિદ્વાન સરકારી ડાકટરે અમારી બનાવેલી **બાદશાહી યાકુતી અનંગ વિલાસની** ગોળીઓ એનાલાઇઝ કરીને તેમાં કોઈપણ જાતની નુકશાનકારક ચીજ નથી એવું સરટીફીકેટ આપેલ છે. અને એ ઉમદા રજવાડી દવા અકસીર હોવાથીજ વિલાયતમાં પાસ થયેલા મોટા ડાકટરો, રાજા મહારાજાઓ, નવાબો તથા દેશી અને અંગ્રેજ ગૃહસ્થો અને મોટા સરકારી અમલદારોમાં પણ બહુ વખણાય છે.

બાદશાહી યાકુતી.

અનંગ વિલાસ.

ગમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે. પુરૂષાતન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્યવીકારના તમામ વ્યાધી મટાડે છે. અને વીર્ય ઘટ્ટ બનાવી ખરૂં પુરૂષાતન આપે છે. ખરી મરદાઇ આપનાર અને નબળા માણસને પણ જુવાનની માફક જોરાવર બનાવનાર. આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ ભલામણ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઇપણ જાતની પરેજીની જરૂર નથી ૪૦ ગોળીની ડબી એકના રૂપીયા ૧૦)

બાદશાહી યુનાની લેપ.

ઉમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે; અને તે નસોને પુરતી તાકાત આપે છે. ખરૂં પુરૂષાતન લાવવા માટે આ લેપ ફતેહમંદ ઇલાજ છે. આંઉસ એકની ડબીના રૂપીઆ આઠ તમામ દવાઓનું પોસ્ટ ખર્ચ જુદું.

ડાકટર કાલીદાસ મોતીરામ—રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

માલવિકા–અગ્નિમિત્ર નાટકનો પાત્ર પરિચય

પુરૂષ પાત્ર.

| અ[illegible]ત્ર..................વિદિશાનો શુંગ રાજા.

વસુમિત્ર..................વિદિશાનો યુવરાજ.

યજ્ઞસેન..................વિદર્ભનો રાજા

માધવસેન..................યજ્ઞસેનનો ભાઈ

ચંદ્રસેન..................કૌશાંબીનો રાજા

વીરસેન..................વિદિશાનો સેનાપતિ ધારિણીનો ભાઈ

ભિલ્લરાજ..................એક બળવાન લુંટારો

સુમતિ..................વિદર્ભનો મંત્રી

વાચાળ..................કુંડિનપુરનો વણિક કામદાર

કોડીદાસ..... ....કુંડિનપુરનો કૃપણ કોઠારી

સુંદરલાલ..................કોઠારીનો જમાઈ

જગલો..................કોઠારીનો નોકર

ભગલો..... ....(મસ્કો) સુંદરલાલનો સાથી

તદુપરાંત છડીદાર, સૈનિકો વિગેરે.

સ્ત્રી પાત્રો.

માલવિકા...વિદર્ભની રાજકુમારી અગ્નિમિત્રની " થનાર રાણી

ધારિણી.....વિદિશાની મહારાણી. વીરસેનની ભગિની

માધવી......માધવની પ્રણયિની વિરસેનની પુત્રી

ઇંદિરા.......યજ્ઞસેનની પુત્રી

કૌશીકી......માલવિકાની સખી

મરીચી......ચંદ્રસેનની ગાયકા

વીરા........વીરસેનની રાણી

તરલા.......કોડીદાસની કન્યા સુંદરલાલની સ્નેહસ્વામીની

સુંદરી....... સુંદરલાલ સાથે વાગદત્તા થઇ પછીથી વાચાલ સાથે

પરણેલી કોડીદાસની મોટી છોકરી

તદુપરાંત સખા, સાહેલીઓ વિગેરે

માલવિકા-અગ્નિમિત્ર

નાટકનો સંક્ષિપ્ત વૃત્તાંત

નાન્દી, મંગળાચરણ, બાળાઓનું વસ્તુ સુચન અને પ્રાર્થના.

અંક પહેલો.

પ્રવેશ ૧ લો—વિદિશારણ્ય શિકારે નીકળેલા શુંગરાજ અગ્નિમિત્રના ભારત વર્ષની ભાવી આપત્તિ સંબંધી અસરકારક ઉદ્દગાર-વિદ્રોહી રાજાઓ ચંદ્રસેન અને યજ્ઞસેનનો અગ્નિમિત્રનું અમંગળ કરવાનો નિરધાર, જંગ જાગતાં અગાઉ વસુમિત્ર અને વીરસેન દ્વારા અગ્નિમિત્રનો ઉદ્ધાર, અને બંન્ને બંડખોર રાજાઓ પસાર.

ટેબલો.

પ્રવેશ ૨ જો—વિદિશારણ્ય. શુંગરાજથી અપમાન પામેલા ચંદ્રસેન તથા યજ્ઞસેનના વૈરવાળવા સંબંધી વિચાર, તેમના મિત્ર તરીકે ભિલ્લરાજના ભદ્રકર્મી, ઉદ્દગાર અને તે ત્રિપુટીનો તુચ્છ નિરધાર.

પ્રવેશ ૩ જો—કોડીદાસ કોઠારીનું મકાન તરલાના યૌવનાગમનો દગાર-જગલાના પ્રણય વિચાર-તથા કામદાર વાચાલ અને સુંદરી વચ્ચે છુપો પ્યાર:—

પ્રવેશ ૪ થો—માધવનો ભવ્ય મહાલય માલવિકાના ભાવી-પતિના નિર્ણય બાબતમાં માધવ અને યજ્ઞસેન વચ્ચે તકરાર—અને પ્રકારની લાલચો બતાવ્યા છતાં મહામતિ માધવના

કસાઇ ક્રુર હસ્તે બાલિકા દેવાય નહિ.
ભાઇ થઇને ભગીનીનું કદી ભુંડું થાય નહિ;
ગાય જેવી ગરીબ દીકરી દંડથી દંડાય નહિ,
બ્હેન વેચી બાદશાહી કદી પણ લેવાય નહિ.

પ્રશંસા યુક્ત પવિત્ર ઉદ્દગાર—અને માલવિકાને વિદિશા મોકલવા માધવનો દ્રઢ નિરધાર, બાદ માલવિકાનું આગમન—સહચરી સંગે પ્રણયસ્વપ્ન વિવરણ—અને ભાઇ માધવના આદેશથી સુમતિ સાથે વિદિશા પ્રત્યે ગમન.

પ્રવેશ ૫ મો—કોમીક રાજમાર્ગ કોઠારી કોડીદાસનો કાણા નોકર પર કંટાળો અને પરદેશથી પધારતા તેના જમાઇ સુંદરલાલે લીધેલો મસ્કા પાલીસનો ફાળો. સસરા જમાઇની હાસ્ય ભરી મુલાકાત.

પ્રવેશ ૬ ઠો—શુંગરાજ અગ્નિમિત્રનું દિવાનખાનું. અશ્વમેધ યજ્ઞની રક્ષા વાસ્તે પુષ્પમિત્રે પાઠવેલા પત્ર પર ચક્રવર્તિ પદના વિચાર કરતો અગ્નિમિત્ર-અને તેના વીર પુત્ર વસુમિત્રના

"ક્ષાત્રના ધર્મને ધારૂં અરિ મારૂંને શુંગનો વિશ્વે ફરકાવું હું
ધ્રુજવી ધરણુને સાચવી શરણુને શુંગવા ભય થકી શત્રુ ભટકાવું હું;
ગર્વને દંભની જીવતી મૂર્તિઓ બાંધીને આપના ચરણમાં લાવું હું,
અખીલ ભૂમંડળે જલ સ્થળે જંગલે શુંગ સત્તા તણા નાદ ગરજાવું હું."

વીરત્વ ભર્યા ઉદ્દગાર.

પ્રવેશ ૭ મો માધવીનું મકાન. માધવીની ચોવનકેલી હાસ્ય મશ્કરી કરતી તેણીની સાહેલી, અને માધવી મરીચી વચ્ચે ગુણ લક્ષ્મીનો વિવાદ.

પ્રવેશ ૮ મો વિંધ્યારણ્ય ભદ્રકાળી સમક્ષ ભિલ્લ લોકોનું માન— વિદિશા જવા નીકળેલી માલવિકાનું મંત્રી સાથે આગમન, ભિલ્લરાજનો માલવિકા પર બળાત્કાર—વિંધ્યરાજ વીરસેનથી તેણીનો ઉદ્ધાર—ભિલ્લરાજ પસાર.

ટેબલો

અંક બીજો.

પ્રવેશ ૧ લો—ચંદ્રસેનની કચેરી. સંગીત વેત્તા માધવી અને માલવિકાની શોધ કરતાં આવી ચડેલા માધવનો સંગીત આલાપ— ઉભયમાં ઉદ્દભવેલો પ્રણયાલાપ—યજ્ઞસેનના આગમનથી થયેલો વિચ્છેદ—અને માધવ કૌશાંબીમાં કેદ

પ્ર. ૨—કોડીદાસનું કોઠારીનું મકાન. વિદેશમાંથી સોનાની ખાણના સ્વામી થઇ આવેલા સુંદરલાલ અને સુંદરીનો વિલક્ષણ વિલાસ— વાચાલનો ત્રાસ—અને જગલાનો નિશ્વાસ—ઝવેરાતની પેટીની અદલા બદલીમાં જગલો સાચી પેટી ચોરી જાય છે અને વાચાલ કાળા સાપવાળી કૃત્રિમ પેટી લઇ પસાર થાય છે.

પ્રવેશ ૩ જો ધારિણીનો મહાલય. માલવિકાની સંગીત કુશળતાનું દિગ્દર્શન અગ્નિમિત્ર અને માલવિકા વચ્ચે વિવાક પ્રણય બંધન, તથા અશ્વમેધની રક્ષા વાસ્તે જતા કુમાર વસુમિત્ર ને ધારિણીને હસ્તે રક્ષા બંધન.

પ્રવેશ ૪ થો—જેલખાનું પોતાના મતમાં મેળવવા માટે યજ્ઞસેન માધવને માલવિકા ને ચંદ્રસેન સાથેજ પરણાવવા માટે મનાવે છે.

માધવ—કુસંપેથી કપાયા છે કુરૂ પાંડવ મહા જંગી,
જુઓ જાદવ મુઆ કોટી થઇ કુસંપના સંગી,
કરોડો રાજવંશીની કુસંપેથી થઇ પડતી,
અરે નામો નિશાની પણ નથી શોધી હવે જડતી.

એ ઉદ્દગારોથી કુસંપ ન કરવા સમજાવે છે ચાલાક માધવીની ચતુરાઇ, માધવ બંધન મુક્ત થઇ પસાર, અને ચંદ્રસેન સામે માધવીના હાસ્યમય ઉચ્ચાર.

પ્રવેશ ૫ મો—કૃષિકારોનું અરણ્ય. અશ્વમેધના અશ્વની રક્ષા માટે ભીલરાજ સાથે સમરાનલ જાગતાં ભીલરાજનો સંહાર માધવને હાથે અશ્વનો ઉદ્ધાર **અને** વસુમિત્ર વીરસેન સાથે મેળાપ

પ્રવેશ ૬ ઠો—વિદીશા રણ્ય. વિદીશાના વનભાગમાં કૌશીકાનું કલ્પાંત, માલવીકા ક્યાં છે તે બતાવી દેવા માટે યજ્ઞસેનનો તેના પર બળાત્કાર અગ્નિમિત્રથી ઉદ્ધાર અને માલવિકાના સમાચાર.

પ્રવેશ ૭ મો કોડીદાસનું મકાન તરલાના સુંદરલાલ પ્રત્યે પ્યાર ભર્યા ઉદ્દગાર, ઝવેરાતની પેટી લઈ તરલા સાથે નાસી જવાના જગલાના વિચાર તરલાની ચાલાકી, સુંદરલાલની અજાયબી, સુંદરી અને વાચાલના પ્યારનું પોગળ પકડાતાં વાચાલને પડેલા માર.

પ્રવેશ ૮ મો કુંડિનપુરનું ઉપવન. કુંડિનપુરના ઉપવનમાં વિદર્ભ રાજકુમારી ઇંદરાનો સહચારિણીઓ સાથે આમોદ, અચાનક આવી ચડેલા અશ્વ સાથે બાળાઓનો વિનોદ, યજ્ઞસેન આવી અશ્વ બાંધતાંજ વસુમિત્ર વીરસેન સાથે ભીષણ સમરાનલ ઉપસ્થિત થાય છે. યજ્ઞસેન બંધનમાં બંધાય છે.

ટેબલો.

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ ૧ લો—પ્રમદવન—માલવિકાનો વિલાપ અને કૌશીકીનો મેળાપ.

પ્રવેશ ૨ જો—ચંદ્રસેનનો મહાલય. માધવી પર ચંદ્રસેનનો અત્યાચાર.

ગરીબી કે અમીરીની નથી મુજને કશી પરવા,
ગરીબીમાં જનમ લઇને ગરીબીમાંજ શું મરવા;
ગરીબીમાં સદા સુખ શાન્તી ને સંતોષ ભારીછે.
પ્રભુને પણ ગુણીજનની ગરીબી પૂર્ણ પ્યારી છે;
શ્રીમંતોની જીવન જ્યોતિ હળાહળ ઝેરવાળી છે.
ગરીબોની ગરીબી તો સુધામય સ્નેહવાળી છે;

માધવીના એવા પવિત્ર ઉદ્દગાર—બાદ માધવસેનદ્વારા માધવીનો ઉદ્ધાર—ચંદ્રસેનનો ખેદ—અને કેદ.

પ્રવેશ ૩ જો—વીરસેનનો મહાલય. પોતાની પ્યારી પુત્રી માધવીનું મિલન થયાથી ખુશાલીમાં માધવી—માધવનો હસ્ત મેળાપ, બાદ વસુમિત્ર ઈંદિરાનો પ્રણય કલહ.

પ્રવેશ ૪ થો—કોડીદાસ કોઠારીનું મકાન. સુંદરી વાચાલના પ્યાર સાથે કોઠારીના ઘરના ગોટાળાની પુર્ણાહુતિ. તરૂલા સુંદર લાલના લગ્ન, અને સર્વે આનંદ નિમગ્ન

પ્રવેશ ૫ મો—પ્રમદવન. માલવિકા અંગ્નિમીત્રનો પ્રણય વિનોદ અને ધારિણીની સહાનુભુતિ

સીનં ટ્રાન્સફર.

રાજદરબાર—કેદી રાજાઓની બંધન મુક્તિ. અગ્નિમિત્રનો તેઓ પ્રત્યે ઉપદેશ, અને વસુમિત્ર ઈંદિરાના હસ્ત મેળાપ

ૐ શાંન્તિ શાન્તિ. શાન્તિ.

માલવિકા-અગ્નિમિત્ર
નાટકનાં ગાયનો.

અંક ૧ લો.

નટી— ૧

એકદંત ચરણ શરણ
સુખકારી સંકટ હરણ
દયાળુ દેવ દયામય થાઓ
અમ કૃતિ સફળ શુચી થાઓ
શાન્તિ અરપો સુખમય હરી
જળ સ્થળ તળ મંગળ થાઓ......એકદંત

બાળાઓ— ૨

આલી આવો પ્રેમીઓ વધાવો
સરોવર શુદ્ધ પ્રેમનું વિશુદ્ધ છે.
પ્રેમથીજ જગત ભર્યું...........
પ્રેમ પુષ્પ હૃદય દર્યું
પ્રેમી પ્રેમીને વધાવો..............આવો.
પ્રેમી પ્રભાવ છે પ્રાણી સકલમાં
પ્રેમી જન પ્રેમમાં, પુર્ણ પ્રેમ નેમમાં
પુરો આનંદ છે પ્રેમીના ધામમાં

૭૭૬૮

પ્રેમી પ્રસંગમાં, મસ્ત પ્રેમ જંગમાં
પ્રેમી પ્રેમીને વધાવો........આવી આવો૦

અગ્નિમિત્ર— ૩

દિવ્ય ભુમિ ભારતી ભવાની
સકલ જગત મહિ સુંદર સરવથી
હિમ નગ નંદિની સુરજન વંદિની
પરમ મંગળ કર અભય કરધારી

ચંદ્રસેન— ૪

શુંગ અરિહણું જંગ મહિ મુજ હાથે
વેરધારી કરૂ પુણ્ય ખ્વારી અતિ ભારી
કરૂં પ્રચંડ યુદ્ધ શત્રુની સંગમાં
ઝુઝું અનલ અનીલમાં અરિની સાથે
કરે પન્નંગ પતિ વિહુંગશું વેર અરે!
મુષક મંજાર મારે મેડકે માતંગ હારે!
મારૂં અસી ધરી અરી અંગે ઉમંગે રંગે
જંગમાં ઝુઝવા આતુર મુજ મન આજે· શુંગ૦

તરલા— ૫

નવેલી પ્રેમ વેલીં ખીલીશી પુર બ્હારમાં, પુર બ્હારમાં૦
ઝુલતા જોબનીઆના બાગમાં
રસભર રંગભીની કળીશી આ ખીલી
મનહરને મધુરી પુષ્પ કયારી છે પ્રસારી
મધુકર મધના ભોગી આવો આવો આવો........

સુંદર તથા વાચાલ— ૬

હારે રસીલા અલબેલા પ્રિતીના પ્યાલા ઉડાવીએ
વારે નવેલી રસવેલી આવોને રંગત ઉડાવીએ
સુંદરી ખરી સુંદર અરે, તું હરે ચિત્ત નૌતમ નખરે હાંરે
વાચાલ તમારો દાસ થશે
રસઘેલા રંગત ખાસ થશે.........હારે૦
પ્રીય કમળ વદન પર ઓવારી જાઉં.........હારે૦

માલવિકા— ૭

આલી સ્વપ્ન સમાધી સહચર સુખની શૈય્યા ઉપર ધરતી
સ્વામી સુંદર એ નરવર સંગે રતિ રહી રમતી
વ્હાલે વ્હાલાએ ભુજશું ભીડી ક્રીડા કરી મમથી
ઠગારે ઠગી મને છળથી
મીઠી મુરત એ મનહરની મુજ મન મહીં ગમતી
ભુલી ભમું છું ભોગી ભાળી ભારે ભ્રમે ભમતી
પિયુની માળ લઇ જપતી

માલવિકા અને માધવ— ૮

જાઉં મુજ વીર વીરા ધરી મન ધીર ધીરા
તારી સ્નેહ કયારી તજી થાઉ ન્યારી આજ વીરા
ધરી મન ધીર બેની જાઓન હું આવું છું.
વૈદર્ભના રાજની રીદ્ધિ તુપર વધાવું છું
વીરા ત્હારા વ્હાલથી ભારી આભારી થાઉ છું.
સુકોમળ સ્નેહની સાંકળ થકી બંધાઉં છું

માધવી— ૯

પુષ્પ ખરેરે પરિમલના ભારથી અપાર, વિમલ ફુલ
યૌવનની વાડી ખીલી શી રઢિયાળી
પ્રેમ ઝરેરે કુમળી કળિયેરે..............પુ૦
કુસુમની કયારી લીલીશી લચકાતી
ભોગી ગ્રહેરે સુરભી મધુરીરે.........પુ૦

માધવી— ૧૦

ન દિવસે ચેન આવે કે ન નયનો નિંદ લાવે છે.
ચડી અંગે મદન સ્વારી મને ભારી સતાવે છે
વસંતે કોકિલા કેકાર કોમળ કંઠથો કરતી
કમળ કાયા કુમારીની કટાક્ષો કામના કરતી
થતાં સંગમ સમુદ્રે શાન્ત સરિતા પુર્ણ છલકાતી
મળે મોહન મદન મેમાન મહિલા મુગ્ધ મલકાતી

માલવિકા— ૧૧

મોહન કયારે મળે કષ્ટો કયારે ટળે
રમણી આ ટળવળે..... ....મોહન૦
રસ રતનાકર નટવર નાગર
સુખના સાગર કયારે મળે............મોહન૦
કયારે કુસુમ કળી ખીલતી રસવેલી સીંચે રાજવી
કયારે મૃદુ મુખથી સુણાવે શબ્દ મીઠા રાજવી
કયારે સુધામય સ્નેહની સરિતા સુહવશે રાજવી
કયારે અધર ચુંબન કરી અકળાવશે એ રાજવી

વેલીઓ વળીવળી વ્હાલાને કહેજો
સંદેશા પંખીડાં પ્રીતમને દેજો
વ્હાલી વિયોગી વિરહંબળે

બિલ્લો— ૧૨

કળ જુગે સાચી માડી તું કાળકા બાળીરે કાળી માત
તારો બેડલોરે માડી (૩) ભવાની કાળકારે
ધરમીને ઉગારે પાપીઓને મારે ભાળી કૃપાળી તું માત
તારો નેડલોરે લાગ્યો (૩) ભવાની કાળકારે
બેચરા બાળી તું પાવાગઢવાળી કાળી તું બરદાળી માત
તારો છેડલોરે ઝાલ્યો ભવાની કાળકારે

અંક બીજો.

વારાંગનાઓ— ૧૩

પુર્ણ તમ પ્રચંડ મહિમાં
અવનિમાં પ્રબળ બળ ભરપુર જગમાં
સબળદળ અખંડ બળહા....... ...
અરિ કુળ અધહરી શુભયશ ભુપત ભરત
અરિદળ બળહર નરવર નમત
ગિરાને ગુણથી શુરથી ગજવતા
ન્યાય મુર્તિ સ્વામી (૩)
ભુમિમાં ભારી શૌર્ય ધરતા
ભુતળેશ અવનેશ
કૃતિ ગતિ મતિ શાન્તિ કરત...........પુર્ણ૦

માધવી—

દાર નહિ દિલદાર નહિ પુરી પ્રીત વિના સંસાર નહિં
પ્રીત પરાણે થાય નહિં છે પ્રીત થવી મુશ્કીલ
પ્રેમ વિના પ્રેમાળ વિના...........પુરી૦
પ્રેમની વાટે પ્રેમી ઘાટે પ્રેમી પ્રેમ વકીલ
પ્યાર વિના નિર્ધાર વિના ....પુરી૦

માધવ— ૧૫

અતિ મનોહર રૂપ રાગની જલધાર
બરખા દીનનમેં ગાવત નરનાર
ગનિ વરજ કર ગાય મધ્યમ સુર બઢાય
સંયોગ કહે ચતર કેદાર મલ્હાર

માધવી— ૧૬

મોહનીયા મોરે મનનન (૩) મલકેરે
સાવરીયે હૈયે હરદમ (૩) હરખેરે
હો અખીયા રુપ પર ચમક ચમક ચુમ
ચમક ચમક ચુમ ચમકેરે
કૈસેરે આવું પ્રીય પ્યારા પ્રીતમવા
સુધર રસીક મોરે બાંકે બાલમવા
દીપક જોત દમક હોત ઉત બહોત
શશી ઉદ્યોત ચમકેરે

સુંદરી-સુંદર— ૧૭

મોટર મંગાવો ફક્કડ ટોરપીડ શીપ ઘાટની
બિસાડી હવાબંદર સ્હેલ કરાવે

મહિ પંખા ઇલેકટ્રીક લાઈટ ફેશનેબલ અપટુડેટ
બંદરના રોડ પર મોટર દોડાવો..............મોટર૦
બુટ સુટ કેપ સ્ટીક સાથ રાખું ફક્કડ
હાથ ઝાલી સાડી ઓઢી સાથ ચાલું અક્કડ
અરે મોટર૦
નેટી ઝેટી કેમારી લીપટન ફ્રીઅર હોલ સદર
સોલજર બજાર જુની જેલ પાસથી
વિકટોરીઆ ગારડનથી નેપિયર રોડ ફરી બોલ્ટન
મારકીટથી પાછા વળીએ........અરે મોટર૦

ધારિણી— ૧૮

પતિ એજ સતીનો ઇશ્વરરે
ભજું ભાવે પીયું તણી માળારે
તિરથો વસે સૌ પિયુજીના ચરણે
સતિ પદ પુજે પતિનારે
સી રૂપી નૌકા એકલી નચાલે
સ્વામી સાચા સુકાની સતિનારે......પતિ૦

બાળા— ૧૯

રસ્તે મેં કાના ઠાડો ભાલામેં કયા કરૂં તદબીરરે ?
તોરી સગરી મુરાદ જસોદસેં કહુ
ગભરાના રખમન ધીરરે—
લાખ કહી એક નમાનત,
જાત સખીન સંગ તીરરે—
રાહ બાટ ઘાટ છોડદે કાના,
જાને દેભરનકો નીરરે—

ધારિણી ને વસુમિત્ર— ૨૦

બાંધુ રક્ષા પ્રેમથી કરશે સદા રક્ષા હરી
શાણા સમરમાં સંચરી વળજો વિજય શ્રીને વરી
અશ્વની રક્ષા કરી શત્રુ હૃદય ભયને ભરી
લાવજો લાખેણી કીર્તિ દીપ્તી શક્તિ સુંદરી
વિશ્વપતિની વ્હારથી સંગ્રામમાં થઇ મ્હારથી
સૌને બનાવું સારથી શત્રુ હણુ તલવારથી
ધીરતામાં વીચરી વિનવીશ વિશ્વાધારથી
શુંગ સત્તા નાદથી ધ્રુજાવું ધરણી ભારથી

કૌશીકી— ૨૧

સંસાર સાગર મધ્ય મારૂં નાવ ઝોલા ખાય
તાર ત્રીકમ તરણી બુડતી ઝાલ બાપુ બાંય
મુંઝાઉં છું હું મધ્ય દરીયે તાર તું ઉદ્ધાર
તાર કર કરૂણા કરૂં કલ્પાંત કરૂણાધાર
માર કે ઉગાર બેડો તાર જગદાધાર

અગ્નિમિત્ર— ૨૨

પામું પ્રિય વદના સુંદરી
મધુરી મનહરા રસભરી રામા
વામા વિમલ નેત્રી અમલ શીશી સુખકરા
મધુરી મનહરા રસભરી રામા
શુદ્ધાત્મા, શુચી કરા મૃદુવરા મનોહરા
રમણી, નમણી, ગૃહણી, તરૂણી
પ્રિયા, પ્રભા ભરા, સુધાધરા, પ્રિયકરા
મધુરી મનહરા રસભરી રામા

તરલા—   ૨૩

પ્યારા સુંદરલાલ તારી
છબી સુંદર પર ઓવારી
બલિહારી છે મુરત મતવાલી
છબી રૂપાળીરે ફેશન નિરાળી
દેદાર દેખીને દિવાની થઇછું હું દીલભર...... હ૦.
દિનદાર દિલ મારૂં હર્યું
જોબન ભર્યું જુદું કર્યું
ફેશન નિરાલી..........પ્યારા

સુંદરલાલ અને સુંદરી વિગેરે—૨૪

હાય મરી ગયો બાપરે, ખાઓ મેથીપાક વોય વોય,
કાણીઆ કાપી આનું નાક હાથમાં આપ મુંઆને
કરી મને બદનામ,
કાંણીઆ દે તડી, લે લાકડી, એ આ પડી,
અરરરરરરર મરી ગયો મારા બાપ............(૩)
મને એકલી જાણીને ભરમાવી હાથ તાણી.
પેટી ખોલી સાપ ભાળી ગભરાણી,
જેવી દમયંતી દ્રૌપદી પતિવૃત્તા નારી,
તેવી મારે મન તું છે પટરાણી,
હાયરે માડી લાજ ગઇ પડું હું કુવામાં જઇ
કેવી રાંડ શાણી થઇ, કેડ તુટી માર ખાઇ
બોલ્યો કેમ મુંગો મર, નહિ બોલું માફ કર
કાણા મારા કેડ પર

ઇંદીરાનો રાસડો— ૨૫

હાંરે ધરો હીત શીખામણ ધ્યાનરે
બ્હેનો વ્હેલા પ્રભાતે પ્રભુ ધ્યાન ધરીએ
હાંરે પહેરી વસ્રાભુષણ નિત્ય સારાં
શુદ્ધ ભાવથી માત પીતાની સેવા કરીએ
અરે હાંરે સર્વ સખીએ હળીમળી ફરીએ
અરે હાંરે પ્રેમે પતિવૃત ધર્મ આચરીએ
સખીઓ સુનીતીથી સદાસ્નેહે શીયળ સંભાળવું
વાણી વિમળમદી વિશ્વના કલ્યાણમાં મન વાળવું
ગોરી ગુણી ગૃહ રાજ્યને ગૌરવ થકી ગરજાવવું
પુજી પતિપદ પ્રેમથી પતિ વૃતપણાને પાળવું
નહિ જુઠું જીભેથી બોલીએરે બ્હેનો
જુઠામાં નથી કાંઇ સાર
અન્ય સંગેન હિલને ખોલીએરે બ્હેનો
બગડે બધો સંસાર
સાસુ સસરાની શીખ માની લઇએ,
આડો ઉતર મુખથી નવ દઇએ
નીચ નારીનો સંગ નવ કરીએરે
બ્હેનો વ્યવહારમાં ચિત્ત જોડીએ
સંતોષવા સ્વામી સદા સન્નારીએ શીળ ધર્મથી
સર્વ પ્રાણીને સમાન ભાળી ચાલવું શુભ ધર્મથી
સાસુ શ્વસુર સંતો સદા સંતોષવા આ ધર્મથી
ધૈર્ય ધારી ધ્યાન ધરવું ધરણીધરનું ધર્મથી

ઈંદીરા— ૨૬

હરી હૈયું હૃદયનો હંસ એ ક્યાંરે ગયો ચાલ્યો
છુમંત્રોથી છબીલીને છબીલો છેતરી ચાલ્યો
ભુલાવી ભાનથી ભારી કટાક્ષે કારી ઘા મારી
કીધું ઘાયલ કલેજાને બનાવી હાય લાચારી
પધારો પ્રેમ રસ ભીના નગીના નેત્રના તારા
પુજું પાલવ પ્રસારી પાય તારા પ્રેમથી પ્યારા

ત્રીજો અંક.

માલવિકા— ૨૭

પલટાય રે હાં ભાગ્ય લેખ
ભાવી ના મીથ્યા થાય
પુર્વ જન્મના પાપે
પુરાઇ પીંજરામાં પંખીણી આ
હાં પ્રમદ વનમાં કેદી વેશ
શ્રી હરી કષ્ટ કાપી
બચાવો બંસીવાલા નંદલાલા
દુઃખદ ગતી હા! કષ્ટ કલેશં

કૌશીકી ને માલવિકા ૨૮

વિભુ વિશ્વ રાજ્યના વિહારી
ગીરધારી કાનુડા સાહ્ય થયા શામળા

ભક્તં પાલ યશોદા લાલ શામળા
નિતી ધરે મનુ બાલકો જે અંતરે
સાહ્ય થાય શ્રી હરી બીરદ સત્ય આદરી
એ હરી કૃપાથી મળી આજ તું મને સખી
કૃષ્ણ કરૂણાળુ થયા યશોદાલાલ શામળા

માધવી માધવ— ૨૯

વાહું વિમળવર વાહ રસીકવર
શીદને શરમાવો અરે જાઓ ન બનાવો ન સતાવો
વાહ કામિની કામણગારી
તેં કામની કટારી મારી
માધવની મુગ્ધા નારી
છોડો છેલા હું હારી.................. વાહ૦
આવો રસીલી જરી આમ
આપો અધીક આરામ
લાલા લજવો શું કામ
અરે વ્હાલા હૃદય આરામ
વાહ વાહ શી મધુરી વાણી
ચાલાકી ચાતુર જાણી
જા સમજી આલી શાણી...............અરે વાહ૦

વસુમિત્ર અને ઇંદીરા— ૩૦

આવો આવો રસીલી રાજ:બાળા રમાડું રંગે પ્યારથી
પુરા પ્રેમથી પોકારૂં પ્રિયા પ્યારથી

હાં જાણી જાણી પ્રિતી તમારી જાણી
શાણી છબીલી
બનાવો ન ખાલી
(અરે જુઓ જુઓ સામેથી તમારાં મામી આવે છે)
અરરરર એ વળી કયાંથી આવી લાગ્યાં
કયાં છે? આ રહયા (૨)
કયાં છે? વાહ વાહ
ચાતુરી ચલાવી કેવી
ન અન્ય કો તારા જેવી છો દીલહર શ્રી દેવી
વ્હાલા રસીલા, હઠીલા, છબીલા............આવો

સુંદરી સુંદરલાલ તરલા કોડીદાસ વિગેરે ૩૧

ખીલી રંગીલી રજની શી આજે પુર બહાર
બસ પ્રેમ પ્રેમીઓ માણ્યા છે સૌનો બેડોપાર
તરલા ફરશું મોટરમાં—સુંદરી જાશું હોટલમાં
પીશું ભરી પ્યાલી રસની, માણીશું મોજ અપાર
અહાહા બસ એ મઝા, બસ એ મઝા
તરલા સુંદરની સાથે
આ સુંદરી મારી સાથે
ઉલ્લુ કાણાને માથે
હરદમ સરગમ ઝમઝુમ સહુ નાચો આજે પુર બહાર

માલવિકા-અગ્નિમિત્ર ૩૨

ચાલો રસીલી રસ કુંજે, અલી ગુંજે, મધુ કુંજે

હંસાગમની ચાલ ચાલી
અલી એ કળી ને ભલી ભાળી, હૃદવાળી, મૃદુબાળી
લાલા લજવો નવ ઠાલી
ઓ કાન્ત કળાધર મારા—સ્વીકારો રજની દારા
હું ઉષા તમારી પ્યારા—વર્ષાવો અમીં રસધારા
તુજ બિંબ પયોધર ન્યાળા—ઉપજે છે ઉરમાં લાલી
મુરતી મનહર મતવાલી—વામા વૈદરભી વ્હાલી

..............ચાલો૦

પ્રાર્થના— ૩૩

આનંદ આનંદ અતી આજ અંગમાં
સકળ જન સમાજ અખીલ જગતમાં
સુખ કરતા દુઃખ હરા શાંતિ જગ જગ ભરતા
જગ ઉદ્ધાર પાલનહાર જન મનને મુદીત કરતા
જ્ઞાની માની ધ્યાની તું સુકાની
ત્રિલોકપતી ગાય વેદ વાણી
શ્રી હરી સુજ્ઞાની નાથ નિષ્કામી
નમું નિર માની
વિશ્વધામ વિશ્વરામ પ્રિયકર પરમ પ્રભુ

 સમાપ્ત.